

HYDROPTILA SPARSA CURTIS, 183□

Tekst – B. Koese (EIS-Nederland)

Herkenningt

De soorten uit de familie Hydroptilidae, waarvan in Nederland 20 soorten voorkomen, hebben een maximale lichaam lengte van circa 7 mm en behoren daarmee tot de kleinste kokerjuffers van ons land. De combinatie van formaat en de vele lange haren op lichaam en vleugels maken de familie onmiskenbaar. De larven worden meestal pas in het laatste, dat wil zeggen vijfde, stadium opgemerkt. In dit stadium leven de dieren in een opvallend zijdelings afgeplat kokertje van zandkorrels. Om de volwassen dieren te determineren moeten de genitaliën van de mannetjes worden bestudeerd. Het is (nog) niet mogelijk om de vrouwtjes of larven van *Hydroptila sparsa* tot op soort te determineren. De mannetjes kunnen gedetermineerd worden met Macan (1973) en Malicky (2004).

Levenswijze

De volwassen dieren zijn in Nederland gevangen van mei tot in september. Net als de overige Hydroptilidae zijn de eerste vier larvale stadia kokerloos. De dieren overwinteren in het vijfde larvale stadium (Higler 2005). De soort heeft mogelijk twee generaties per jaar. Het zou ook kunnen dat dezelfde vrouwtjes op meerdere momenten per jaar eieren afzetten (Higler 2005).

Biotoop

De soort plant zich voort in grotere rivieren en stromende laaglandbeken. Vermoedelijk zijn de recente vangsten van imago's (vooral vrouwtjes) langs de oevers van meren en vennen vooral zwervers (Wiggers et al. 2006).

Inventarisatie

De volwassen dieren komen op licht af. De larven kunnen vermoedelijk het beste verzameld worden door materiaal om te woelen om het vervolgens stroomafwaarts weer op te vangen met een schepnet.

Verspreiding in Europa

Bekend van heel Zuid- en Midden Europa. De soort is niet bekend uit Noorwegen en Zweden (Tobias & Tobias 1981). De soort komt verspreid voor in Nordrhein-Westfalen, Duitsland (Robert & Wichard 1994).

Verspreiding in Nederland

De recente verspreiding concentreert zich in Zuidoost Nederland, waar de soort van tenminste 20 vindplaatsen bekend is. *Hydroptyla sparsa* is, sinds de recente toename, op het ogenblik waarschijnlijk de algemeenste *Hydroptyla* soort in ons land.

Trend

De soort is de laatste jaren in Nederland sterk vooruit gegaan, vermoedelijk door de toenemende waterkwaliteit. De grote toename van het aantal vangsten van *Hydroptyla*-larven en poppen in het beheersgebied van waterschap Roer- en Overmaas heeft vermoedelijk betrekking op deze soort (Wiggers et al. 2006). Daarnaast zijn er waarnemingen van volwassen dieren van tenminste 10 vennen en meren in Zuidoost-Nederland (Wiggers et al. 2006), maar het is niet waarschijnlijk dat de dieren zich hier ook voortplanten. Volgens Elbersen & Higler (2002) kan *Hydroptila sparsa* tenminste 8 kilometer door de lucht afleggen.

Bedreigingen

De soort wordt op het ogenblik niet bedreigd. Waterverontreiniging is vermoedelijk nog altijd een potentiële bedreiging voor de soort.

Beheer & kansen

Er is onvoldoende bekend over deze soort om bij het beheer met deze soort rekening te houden.

Verspreiding van *Hydroptila sparsa* voor (cirkel) en vanaf 1980

Literatuur

- Elbersen, J.W.H. & L.W.G. Higler 2002. Dispersie en migratie van aquatische insecten in stilstaande en stromende wateren. Alterra, Wageningen [Alterra-rapport 572].
- Higler, L.W.G. 2005. De Nederlandse kokerjufferlarven. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Macan, T.T. 1973. A key to the adults of the British Trichoptera. FBA Scientific Publication 28.
- Malicky, H. 2004. Atlas of European Trichoptera, second edition. Junk, Den Haag.
- Robert, B. & W. Wichard 1994. Kartierung der Köcherfliegen (Trichoptera) in Nordrhein-Westfalen. Entomologische Mitteilungen Lössbecke-Museum + Aquazoo 2: 1: 227.
- Tobias, W. & D. Tobias, 1981. Trichoptera Germanica. Bestimmungstabellen für die deutschen Köcherfliegen. Teil I: Imagines. Courier Forschungsinstitut Senckenberg.
- Wiggers, R., T-H van den Hoek, B. van Maanen, B. Higler & H. van Kleef 2006. Some rare and new caddisflies recorded for the Netherlands (Trichoptera). Nederlandse Faunistische Mededelingen 25: 53-68.